

استاد الحسن الرضی

ستاد احیای ایام امامت و ولایت
غدیریہ

روز غدیر

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآورنده
مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
شابک
پاداشت
پاداشت
موضوع
موضوع
موضوع
موضوع
شناسه افزوده
زده بندی کنگره
زده بندی دیویی
نمارة مدرک

روز غدیر

زرد امیرالمؤمنین علیه السلام

تحقیق و تصحیح: واحد پژوهش ستاد احیای ایام امامت و ولایت * غدیریّه*

انتشارات: شراره صبح

تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

چاپخانه: سرور

نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۳

صفحه آرای: مسعود سلیمانی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۰۹۹-۰۹-۵

قیمت: ۴۵۰۰۰ ریال

مراکز پخش:

ستاد احیای ایام امام و ولایت (غدیریّه)

۰۹۱۳۷۰۱۴۴۸

سایت و شبکه اجتماعی

www.ghadiriam.ir @ghadiriam12

تحقیق و تصحیح

واحد پژوهش ستاد احیای ایام امامت و ولایت * غدیریه *

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ
وَالْعَنِ أَعْدَاءَهُمْ أَجْمَعِينَ

يَا مُتَحَنِّنُهُ ائْتَحَنِّكَ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكَ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَكَ
فَوَجَدَكَ لِمَا ائْتَحَنَّاكَ صَابِرَةً، وَزَعَمْنَا أَنَّا لَكَ أَوْلِيَاءُ وَ مُصَدِّقُونَ
وَصَابِرُونَ لِكُلِّ مَا أَتَانَا بِهِ أَبُوكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَأَتَى بِهِ وَصِيَّهُ،
فَاتَا نَسْأَلُكَ إِنْ كُنَّا صَدَقْنَاكَ إِلَّا الْحَقِّتِنَا بِتَصَدِيقِنَا هُمَا
لِيُبَشِّرَ أَنْفُسَنَا بِأَنَّا قَدْ طَهَّرْنَا بِوَلَايَتِكَ.

ای آزموده، آزمودت خدایی که تو را آفرید، پیش از آنکه تو را بیافریند،
پس به آنچه آزمودت تو را شکبیا یافت، ما بر این باوریم که دوستان و

تصدیق کنندگان تویم

و به تمام آنچه پدرت (درود خدا بر او و خاندانش باد) و جانشینش برای ما آورده
شکبیا هستیم، پس از تو درخواست می کنیم، اگر تصدیق کننده تو بوده ایم،

ما را به تصدیقمان به پدرت و جانشینش مرتبط کنی
تا خود را بشارت دهیم که به سبب ولایت تو پاک شده ایم.

مقدمه ۹

درس اول: روز غدیر نزد امیرالمؤمنین علیه السلام ۱۳

۱. عظمت شگفت‌آور غدیر ۱۵

حدیث اول: غدیر، محترم‌ترین روز آفرینش ۵۱

حدیث دوم: غدیر، بافضیلت‌ترین عید الهی ۱۶

حدیث سوم: ۱۸ ذی حجه، مهمتین روز جهان خلقت ۱۸

۲. به سوی نجف ۲۰

حدیث اول: نجف، اولین بقعه‌ی عبادت ۲۱

حدیث دوم: نجف، مسکن انبیاء ۲۲

حدیث سوم: سرزمین امن و امان ۲۳

حدیث چهارم: حرم امیرالمؤمنین ۲۴

حدیث پنجم: نجف، سرزمین بهشتیان ۲۴

حدیث ششم: سرزمین ارواح مؤمنین ۲۵

حدیث هفتم: نجف، بقعه‌ای از بهشت ۲۶

نجف در زمان ظهور ۲۷

چکیده‌ی درس اول: ۹۲

سؤالات درس اول: ۰۳

درس دوم: اجتماع باشکوه روز غدیر در نجف.....۳۱

۱. تجمعات مردمی در اعیاد اسلامی ۳۲

الف) عید جمعه ۳۳

ب) عید فطر ۳۴

ج) عید قربان ۳۴

د) عید غدیر ۳۵

۲. اجتماع آسمانیان در روز غدیر ۳۶

۳. اجتماع زمینیان در غدیر ۳۷

در امتداد اجتماعات غدیری ۴۱

۴. تأیید و تمجید امام صادق علیه السلام از حرکت های دسته جمعی شیعیان .. ۴۲

نکات ۴۴

۱. حضور چشم گیر زنان و کودکان در حرکت های دسته جمعی و تجمعات ۴۴

۲. اختصاص تجمعات اعیاد و کاروان ها فقط برای خدا و اهل بیت علیهم السلام ۴۵

۳. عکس العمل دشمنان در برابر تجمعات و کاروان های غدیری ۴۵

۴. همه با هم در دسته جات و تجمعات غدیری ۴۷

غدیر، بهترین زمان و نجف، بهترین مکان برای تجمعات مهدوی ۴۷

چکیده درس: ۹۴

سؤالات: ۵۵

درس سوم: بهترین عمل در روز غدیر زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام ۵۱

- مطلب اول: زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام در روز عید غدیر در نجف، یکی از بهترین
 ۵۲ مناسک غدیر
- ۵۶ مطلب دوم: سیره‌ی عملی اهل بیت علیهم السلام در روز عید غدیر در نجف
- ۵۹ مطلب سوم: دعا و زیارت در روز غدیر نزد امیرالمؤمنین
- ۶۰ الف: نظری کوتاه به معارف زیارت امین الله و غدیریہ
- ۶۴ ب: دعایی زیبا در زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام در روز غدیر
- ۶۴ هدف اصلی
- ۶۶ چکیده:
- ۶۶ سوالات:
- ۷۶ نتیجه کتاب:
- ۶۹ سوالات مسابقه‌ی کتاب روز غدیر نزد امیرالمؤمنین علیه السلام
- ۷۲ پاسخنامه

دستورات خداوند و اهل بیت علیهم السلام وظیفه‌ای مهم برای شیعیان ایجاد می‌کند و این دستور امام رضا علیه السلام که فرمودند: «هرجا بودی، غدیر نزد امیرالمؤمنین علیه السلام حاضر باش»^۱ نیز از همین قسم است.

تجمعات عظیم و دسته‌جات شادی غدیر با تجمعات باشکوه و دسته‌جات عزاداری عاشورا همچون دو بال یک پرنده در تاریخ جزء شعائر شیعیان ثبت شده است.^۲

و همانگونه که این تجمعات و دسته‌جات در عزای سید الشهداء اثرات شگرفی در جامعه‌ی مؤمنین دارد، قطعاً تجمعات غدیری و کاروان‌های غدیر چندین برابر اثر بخش است و اگر طبق فرمایشات و سیره و سنت اهل

۱. «يَا ابْنَ أَبِي نَصْرٍ أَيُّكُمْ كُنْتُ فَأَحْضُرْ يَوْمَ الْغَدِيرِ عِنْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ»، تهذيب الأحكام ج ۶ ص ۲۴.
 ۲. «وفي ثامن عشر ذي الحجة عمل عيد غدیر خم و ضربت الدبادب، وأصبح الناس إلى مقابر قریش للصلاة هناك، و إلى مشهد الشيعة (كاظمين)»، تاريخ الإسلام (الذهبي)، ج ۲۶ ص ۱۲؛ «ألزم معز الدولة الناس بغلق الأسواق ومنع الهراسين والطباخين من الطبخ، ونصبوا القباب في الأسواق وعلقوا عليها المسوح... وهذا أول يوم نبح عليه ببغداد»، تاريخ الإسلام (الذهبي)، ج ۲۶ ص ۱۱.

بیت علیهم السلام، این تجمعات و کاروان‌ها در روز غدیر به شهر نجف منتهی شود، به مراتب، اثرش هزاران برابر خواهد بود.

بدین منظور، در این کتاب ابتدا با ویژگی‌ها و فضائل «روز عید غدیر» و شرافت «شهر نجف» آشنا می‌شویم و سپس خواهیم دید که اهل بیت علیهم السلام به حرکت‌های گروهی و تشکیل کاروان‌ها و نیز به تجمعات شیعیان در اعیاد اسلامی در مکانی مخصوص به ویژه نسبت به روز غدیر در نجف توجه ویژه‌ای دارند؛ همان‌گونه که ملائکه‌ی آسمان‌ها نیز همه ساله در روز غدیر در فردوس برین، بزرگ‌ترین و باشکوه‌ترین تجمع غدیری را به بهترین وجه رقم می‌زنند. سپس خواهیم دید که در بین آداب، اعمال و مناسک غدیر، یکی از بهترین اعمال روز غدیر، زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام در نجف است که سیره و سنت اهل بیت علیهم السلام نیز این‌گونه بوده که در صورت امکان در روز غدیر، به محضر امیرالمؤمنین علیه السلام در نجف مشرف می‌شدند و شیعیان را به این امر توصیه و تشوق می‌فرمودند.

یقیناً تمام این کاروان‌هایی که برای زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام در روز غدیر به

سوی نجف حرکت می‌کنند و در آن جا تجمعات چشم‌گیری را رقم می‌زنند، در واقع تجدید عهد و پیمان با امام زمان خواهد بود و در این مکان و در این روز بزرگ‌ترین تجمع منتظران واقع خواهد شد همان‌گونه که در حکومت حضرت در زمان ظهور، همین مکان محل سکونت و فرمانروایی و تجمعات عظیم شیعیان در گرداگرد ایشان خواهد شد.

درس اول

روز غدیر نزد امیر المؤمنین علیه السلام

محدث جلیل القدر، احمد بزنتی^۱ نقل می‌کند: در محضر امام رضا علیه السلام بودیم که مجلس از شدت حضور مردم پر شده بود و در مورد «روز غدیر» گفتگو می‌شد که عده‌ای از مردم آن را انکار می‌کردند! و امام رضا علیه السلام ابتدا سخنانی ناب در مورد عظمت غدیر بیان فرموده، سپس به من فرمودند:

«يَا ابْنَ أَبِي نَصْرٍ أَيْنَمَا كُنْتَ فَاحْضُرْ يَوْمَ الْغَدِيرِ عِنْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ؛ ای پسر ابی نصر؛ هر جا که بودی، روز غدیر، نزد

۱. احمد بن محمد بن ابی نصر بزنتی، (۱۵۲-۲۲۱ق)، از محدثان امامی در کوفه و از اصحاب امام کاظم علیه السلام، امام رضا علیه السلام، امام جواد است. بزنتی از طبقه ششم روایان حدیث و از اصحاب اجماع است و نامش در سلسله سند حدود ۷۹۰ حدیث وجود دارد. علمای رجال شیعه وی را با الفاظی مانند ثقة و جلیل القدر و بلندمنزله در نزد امام رضا علیه السلام یاد کرده‌اند. و اهل سنت نسبت به روایات وی، موضع دشمنی و عناد را گرفته‌اند.

امیرالمؤمنین علیه السلام حاضر باش^۱!

در این درس به دو مطلب مهم در این فراز از امر امام رضا علیه السلام پرداخته می‌شود:

۱. چرا روز غدیر نزد خداوند متعال، انبیای الهی و اهل بیت علیهم السلام این قدر اهمیت دارد که امام رضا علیه السلام فرمودند: در این روز نزد امیرالمؤمنین علیه السلام باشیم؟

۲. شهر نجف چه فضیلت‌هایی دارد که امام فرمودند: روز غدیر نزد امیرالمؤمنین علیه السلام (یعنی در نجف) حاضر باش؟

۱. عظمت شگفت‌آور غدیر

احادیث فراوانی در فضیلت‌های منحصر به فردِ روزِ «عید غدیر» نقل شده است که نشان از عظمت و شکوه این روز دارد. به عنوان نمونه به چند حدیث در این باره بسنده می‌کنیم؛

۱. تهذیب الاحکام، ج ۶، ص ۲۴.

حدیث اول: محترم‌ترین روز آفرینش

امام صادق علیه السلام فرمودند:

«آیا گمان می‌کنی که خداوند عزوجل روزی محترم‌تر از روز غدیر آفریده است؟! نه به خدا سوگند، نه به خدا سوگند، نه به خدا سوگند!».

و در روایتی دیگر فرمودند:

«روز غدیر، روزی است که خداوند حرمت و احترام آن را بر مؤمنین، بزرگ و عظیم قرار داده است»^۲.

حدیث دوم: بافضیلت‌ترین عید الهی

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

«غدیر، بافضیلت‌ترین عید امت من است؛ روزی است که از سوی

۱. «لَعَلَّكَ تَطْلُقُ أَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ خَلَقَ يَوْمًا أَعْظَمَ حُرْمَةً مِنْهُ لَا وَاللَّهِ لَا وَاللَّهِ لَا وَاللَّهِ لَا وَاللَّهِ لَا»، تهذیب الأحكام،

ج ۳، ص ۱۴۴.

۲. «هَذَا يَوْمٌ عَظِيمٌ عَظَّمَ اللَّهُ حُرْمَتَهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ»، مصباح المجتهد، ص ۷۳۷.

خداوند مأمور شدم تا برادرم امیرالمؤمنین را به جانشینی خویش منصوب نمایم»^۱.

در همین موضوع، حسن بن راشد از امام صادق پرسید: آیا برای مسلمانان غیر از عید فطر و قربان، عید دیگری هم هست؟ امام فرمودند:

«بله ای حسن؛ بلکه بزرگ‌تر و شریف‌تر!

سپس حسن با تعجب پرسید: کدام روز را می‌فرمایید؟

حضرت فرمودند: روز منصوب شدن امیرالمؤمنین به جانشینی رسول خدا ﷺ».

«و تمام انبیاء به اوصیای خود امر می‌فرمودند: روزی را که وصی منصوب می‌شده است را عید بگیرند»^۲.

و در روایتی دیگر فرمودند:

۱. «یوم غدیر خم أفضل أعياد أمتي، وهو اليوم الذي أمرني الله تعالى ذكره فيه بنصب أخي علي بن أبي طالب»، أمالي صدوق، ص ۱۸۸.

۲. «للمسلمين عيد غير العيدين؟ قال: نعم، يا حسن! أعظمها وأشرفها، قال: قلت له: وأي يوم هو؟ قال: يوم نصب أمير المؤمنين عليه السلام فيه علما للناس... فإن الأنبياء كانت تأمر الأوصياء باليوم الذي كان يقام فيه الوصي أن يتخذ عيداً»، مصباح المجتهد، ص ۷۳۶.

«روز غدیر، بزرگ‌ترین عید خداوند است»^۱.

و امام رضا علیه السلام فرمودند:

«غدیر» روزی است که در بین اعیاد اسلامی (فطر، قربان، جمعه

و غدیر) همچو ماه در میان ستارگان می‌درخشد»^۲.

حدیث سوم: ۱۸ ذی حجه، مهمترین روز جهان خلقت

از اتفاقات مهمی که در طول تاریخ در این روز به وقوع پیوسته است، معلوم می‌شود که این روز مهمترین روز خلقت است؛ در متون روایی ما چنین آمده است:

«۱۸ ذی حجه» روز استقرار کشتی حضرت نوح علیه السلام است.

«۱۸ ذی حجه» روز نجات حضرت ابراهیم علیه السلام از آتش است.

«۱۸ ذی حجه» روز مالیده شدن بینی شیطان بر خاک و ناله‌ی اوست.

۱. «و هو عید الله الاکبر»، تهذیب الاحکام، ج ۳، ص ۱۴۳.

۲. «وان یوم الغدیر بین الاضحی والفطر والجمعة کالقمر بین الکواکب، وهو الیوم الذی نجا فیه ابراهیم

الخلیل من النار، فصامه شکرا لله...»، اقبال الأعمال (باب ۵ فصل ۵)، ج ۲، ص ۲۶۰.

«۱۸ ذی حجه» روز اجتماع بزرگ ملائکه در بیت المعمور است.

«۱۸ ذی حجه» به جهت منصوب شدن امیرالمؤمنین و ائمه به عنوان خلیفه بلا فصل و جانشینان رسول خدا صلی الله علیه و آله، روز اکمال دین خدا و اتمام نعمت بر بندگان است.

«۱۸ ذی حجه» روز منصوب شدن تمام اوصیای الهی است به عنوان نمونه: روز منصوب شدن حضرت شیث، ادريس، یوشع، شمعون و دیگر اوصیای انبیای الهی است.

روز آغاز حکومت ظاهری امیرالمؤمنین علیه السلام پس از ۲۵ سال خانه نشینی. «غدیر» روز انتظار فرج است.

و چون مهم‌ترین روز آفرینش هست، برای این روز برکات و توجهات فراوانی از سوی خداوند به شیعیان نازل می‌شود که در روایات با این عبارات از آن‌ها یاد شده است:

«غدیر» روز عبادت، تربیت، هدایت، روز آزمون بندگی، روز قبولی اعمال مؤمنین و بطلان اعمال مخالفین، روز رفع قلم از مؤمنین، روز ترک گناهان

کبیره، روز استغفار ملائکه بر مؤمنین، روز برکت اموال مؤمنین، روز رفع غم از مؤمنین، روز هدیه دادن و زینت کردن، روز لبخند و شادی و محبت کردن به مؤمنین، روز استجابت دعای مؤمنین است.^۱

با مرور این وقایع مهم در روز غدیر، معلوم می‌شود که «روز غدیر» محترم‌ترین و مهم‌ترین روز آفرینش و نیز بزرگ‌ترین و شریف‌ترین عید الهی است که تکریم و تعظیم این عید، سیره و سنت تمام انبیا و اوصیا و مخصوصاً اهل بیت علیهم‌السلام بوده است.

۲. به سوی نجف

«نجف» که مرقد مطهر امیرالمؤمنین علیه‌السلام در آن جاست در قدیم، به عنوان «ظهر کوفه (منطقه‌ای پشت کوفه)» یاد می‌شده است.

یقیناً «سرزمین نجف (کوفه و اطراف آن)» ویژگی‌های خاصی دارد که این

۱. «إِنَّ هَذَا يَوْمٌ عَظِيمٌ أَلْشَّانُ فِيهِ وَقَعَ الْفَرَجُ وَوُفِعَتِ الدَّرَجُ...»، إقبال الأعمال (باب ۵ فصل ۵)، ج ۲، ص ۲۵۷؛ «وان يوم الغدير بين الأضحى والفطر والجمعة كالعمر بين الكواكب، وهو اليوم الذي نجا فيه إبراهيم الخليل من النار، فصامه شكرا لله...»، إقبال الأعمال (باب ۵ فصل ۵)، ج ۲، ص ۲۶۰.

فرمان با عظمت در چنین روز بزرگی، در این مکان صادر شده است؛ امام رضا علیه السلام فرمودند: «هرجا که بودی، در این روز، نزد امیرالمؤمنین علیه السلام (یعنی در نجف) حاضر باش».

با بررسی روایات اهل بیت علیهم السلام در مورد فضائل «سرزمین نجف»، می‌یابیم که در طول تاریخ بشر، اتفاقات مهمی نیز در این سرزمین رخ داده است که معلوم می‌شود تمام آن وقایع بدین جهت بوده که در روزگاری «شهر نجف» حرم امیرالمؤمنین علیه السلام خواهد شد؛ همان سرزمینی که آمال و آرزوی تمام انبیا و مسکن آنان بوده است و اهل بیت علیهم السلام همواره شیعیان را به سمت و سوی این سرزمین ارشاد و راهنمایی می‌فرمودند و نهایتاً در زمان ظهور، مقرر فرماندهی و سکونت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الیه قرار خواهد گرفت؛

حدیث اول: نجف، اولین بقعه‌ی عبادت

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود:

«اولین بقعه ای که خداوند بر روی آن عبادت شد، شهر نجف

است آنگاه که خداوند به ملائکه امر فرمود به آدم سجده کنند»^۱.

حدیث دوم: نجف، مسکن انبیاء

مفضل به امام صادق علیه السلام عرض کرد: مشتاقم به عَرِی (یعنی به نجف) بروم. حضرت فرمودند: علت اشتیاق تو به آن جا چیست؟ عرض کردم: امیرالمؤمنین را دوست دارم و به زیارتش علاقمند هستم. حضرت فرمودند: آیا فضیلت زیارت ایشان را می دانی؟ عرضه داشتم: خیر ای فرزند رسول خدا صلی الله علیه و آله مرا از آن آگاه و مطلع بفرمائید.

... عَرِی (یعنی نجف) قطعه‌ای از همان کوهی است که حضرت موسی علیه السلام در آن با خدا تکلم نمود. و حضرت عیسی علیه السلام در آن جا به پاکی ستوده شد و مقدس گردید. و حضرت ابراهیم علیه السلام در آن جا خلیل الله (دوست خاص خدا) شد.

۱. «قال أمير المؤمنين: أول بقعة عبد الله عليها ظهر الكوفة لما أمر الله الملائكة ان تسجدوا لآدم سجدا و علی ظهر الكوفة»، تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۴۱؛ (پشت کوفه یعنی نجف).

و رسول خدا حضرت محمد ﷺ در آن جا حبیب خدا و محبوب الهی خوانده شد.

(نجف) همان کوهی بود که حق تعالی آن را مسکن انبیاء قرار داد. به خدا قسم بعد از آباء طاهرين پیامبر اکرم یعنی حضرت آدم و نوح، احدی کريم تر از امیرالمؤمنین در آن سکونت اختیار نکرده است.

پس هر گاه اراده کردی بروی نجف، پس تو استخوان های آدم و بدن نوح و جسم علی بن ابی طالب علیه السلام را زیارت می کنی که زائر آباء اول و گذشته (آدم و نوح) و حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم که خاتم انبیاء است* و حضرت علی علیه السلام که سید اوصیاء بوده می باشی و باید توجه داشته باشی که برای زائر آن حضرت درب های آسمان گشوده می شود؛ پس، از این خیر عظیم غافل مباش!

*. شاید اشاره به انفسنا در آیه مباحله یا روایتی که می فرماید: خداوند یک نور آفرید و آن را دو قسمت کرد و پیامبر و امیرالمؤمنین خلق شدند.

۱. «وَهُوَ قِطْعَةٌ مِنَ الْجَبَلِ الَّذِي كَلَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ مُوسَى تَكْلِيمًا وَقَدَسَ عَلَيْهِ عِيسَى تَقْدِيسًا وَاتَّخَذَ عَلَيْهِ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا وَاتَّخَذَ عَلَيْهِ مُحَمَّدًا حَبِيبًا وَجَعَلَهُ لِلنَّبِيِّينَ مَشْكَنًا»، کامل الزیارات، ص ۹۰.

حدیث سوم: سرزمین امن و امان

امام صادق علیه السلام فرمود:

«چهار ناحیه در ایام طوفان نجات یافتند: بیت معمور که خداوند آن را بالا برد، غریّ (نجف)، کربلا و طوس»^۱.

حدیث چهارم: حرم امیرالمؤمنین

امیرالمؤمنین علیه السلام به اطراف کوفه (یعنی به سمت نجف) نگرستند و فرمودند:

«چه زیباست منظر تو و چه پاک است درون تو، بارخدا یا قبر مرا در آن قرار بده»^۲.

۱ . «قال الصادق علیه السلام أربع بقاع ضجت إلى الله من العرق أيام الطوفان: البيت المعمور فرفعه الله إليه والغري، وكربلاء وطوس»، وسائل الشيعة، ج ۱۰، ص ۴۴۱.

۲ . «أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَظَرَ إِلَى ظَهْرِ الْكُوفَةِ فَقَالَ مَا أَحْسَنَ مَنَظَرِكَ وَأَطْيَبَ قَعْرِكَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ قَبْرِي بِهَا»، فرحة الغریّ، ج ۱، ص ۳۱.

حدیث پنجم: نجف، سرزمین بهشتیان

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند: از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم شنیدم که ایشان فرمودند:

«از این سرزمین، افراد بی شماری بدون حساب وارد بهشت می شوند»^۱.

به همین خاطر حضرت ابراهیم علیه السلام نیز همین مکان را در گذشته خریده و همین بیان را فرموده بودند^۲.

حدیث ششم: سرزمین ارواح مؤمنین

راوی می گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: برادرم در بغداد است بیم آن دارم که در آنجا در غربت بمیرد. فرمود:

«نگران نباش که کجا فوت می کند بلکه آگاه باش که هیچ مؤمنی

۱. «سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ كُوفَانٌ كُوفَانٌ يُرَدُّ أَوْلَهَا عَلَى آخِرِهَا يُحْمَسُّ مِنْ ظَهْرِهَا سَبْعُونَ أَلْفًا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ فَاشْتَهَيْتُ أَنْ يُحْمَسُوا مِنْ مَلِكِي»، الغارات، ج ۲، ص ۸۴۵: (هفتاد هزار در این گونه روایات یعنی افراد بی شمار).

۲. «فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحْمَسُّ مِنْ هَذَا الظَّهْرِ سَبْعِينَ أَلْفًا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ ... بِغَيْرِ حِسَابٍ يَشْفَعُ الرَّجُلُ مِنْهُمْ لِكَذَا وَكَذَا»، علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۸۵.

در شرق و غرب زمین باقی نمی ماند مگر اینکه خداوند روحش را
به سوی وادی السلام محشور می کند.
به ایشان عرض کردم: وادی السلام کجاست؟
فرمود: اطراف کوفه (یعنی نجف).
و بدان که گویی مؤمنین را اکنون می بینم که گرداگرد هم
نشسته اند و با هم صحبت می کنند^۱.
که گویای اجتماع عظیم ارواح مؤمنین در این سرزمین است.

حدیث هفتم: نجف، بقعه ای از بهشت

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند:

«هیچ مؤمنی نیست که در گوشه ای از زمین بمیرد مگر اینکه به
روحش گفته شود به وادی السلام ملحق شو که آن جا بقعه ای از

۱. «أَمَّا إِنَّهُ لَا يَبْقَى أَحَدٌ فِي شَرْقِ الْأَرْضِ وَلَا فِي غَرْبِهَا إِلَّا حَسَرَ اللَّهُ رُوحَهُ إِلَى وَادِي السَّلَامِ» قَالَ قُلْتُ
جُعِلْتُ فِدَاكَ «وَأَيُّنَ وَادِي السَّلَامِ» قَالَ «ظَهَرَ الْكُوفَةَ أَمَّا إِنِّي كَأَيِّ بِهِمْ حَلَقٌ حَلَقٌ فَعُودٌ يَتَّخِذُونَ»
تهذيب الاحكام، ج ۱، ص ۴۶۶.

بهشت عدن (بالاترین مراتب بهشت) است»^۱.

رود فرات که بابرکت‌ترین رود زمین است از این منطقه نیز عبور می‌کند که در روایت هست هر روز هفت قطره از بهشت در آن می‌چکد و نام آن در قرآن وادی ایمن است و مستحب است کام نوزادان را با آن بردارند^۲.

نجف در زمان ظهور

در روایت آمده که روز غدیر، روز فرج است^۳ و فرموده‌اند که نجف در زمان امام زمان مقرر حکومتی ایشان خواهد بود^۴ و جهت برگزاری نماز جمعه در آن جا مسجدی بنا خواهد شد که هزار درب خواهد داشت و خانه‌های کوفه

۱. «وَمَا مِنْ مُؤْمِنٍ يَمُوتُ فِي بُقْعَةٍ مِنَ الْأَرْضِ إِلَّا قَبِيلٌ لِرُوحِهِ: الْحَيِّي بِوَادِي السَّلَامِ، وَإِنَّهَا لَبُقْعَةٌ مِنْ

جَنَّةِ عَدْنٍ»، الكافي، ج ۵، ص ۶۰۰.

۲. کامل الزیارات، الباب (۱۳)، فضل الفرات وشربه والغسل فيه.

۳. «إِنَّ هَذَا يَوْمٌ عَظِيمٌ أَلْشَّانِ فِيهِ وَقَعَ الْفَرَجُ وَرَفَعَتِ الدَّرَجُ...»، إقبال الأعمال (باب ۵ فصل ۵)، ج ۲،

ص ۲۵۷.

۴. «قلت: يا سيدي فأين تكون دار المهدي، ومجتمع المؤمنين؟ قال: دار ملكة الكوفة، ومجلس

حكمه جامعها»، بحار الأنوار، ج ۵، ص ۱۵.

(نجف) به نهر کر بلا متصل خواهد شد^۱.

و حرکت حضرت از مکه و مدینه به سوی نجف خواهد بود در حالی که سیر رسول خدا ﷺ را به تن دارند وارد نجف می‌شوند^۲ در حالی که سیصد و اندی مرد که دل‌هایشان مانند آهن پاره قرص است و جبرئیل در طرف راست و میکائیل در سمت چپ و از پیش رو و پشت سر، پنج هزار فرشته‌ی نشان‌دار ایشان را یاری می‌کنند^۳ و نهایتاً محل سکونت حضرت، مسجد سهله در کوفه خواهد بود^۴.

۱. «قَالَ النَّاسُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ الصَّلَاةُ خَلْفَكَ تُصَاهِي الصَّلَاةَ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ آيَهُ وَالْمَسْجِدَ لَا يَسْعُنَا فَيَقُولُ أَنَا مُؤْتَاذٌ لَكُمْ - فَيَخْرُجُ إِلَى الْغُرِيِّ فَيَخُطُّ مَسْجِدًا لَهُ أَلْفَ بَابٍ يَسْعُ النَّاسُ عَلَيْهِ أَصِيصٌ»، الغيبة (للموسى)، ج ۱، ص ۴۶۸، «وَ يَبْنِي فِي ظَهْرِ الْكُوفَةِ مَسْجِدًا لَهُ أَلْفَ بَابٍ وَ يَصِلُ بُيُوتَ الْكُوفَةِ بِنَهْرِ كَرْبَلَاءَ بِالْحَبِيرَةِ»، بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۳۳۰.

۲. «سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ: كَأَنِّي أَنْظَرُ إِلَى الْقَائِمِ عَلَى نَجْفِ الْكُوفَةِ عَلَيْهِ حَوْخَةٌ مِنْ إِسْتَبْرَقٍ وَ يَأْتِسُ دِرْعٌ وَ رَسُولُ اللَّهِ»، الغيبة (للنعماني)، ج ۱، ص ۳۰۹؛ «وَ رَوَيْتُ دَوَائِبَهُمْ حَتَّى يَنْزِلُوا النَّجْفَ مِنْ ظَهْرِ الْكُوفَةِ»، الغيبة (للنعماني)، ج ۱ ص ۲۳۸.

۳. «جبرئیل عن یمنه، و میکائیل عن یساره، یسیر الرعب أمامه شهرا و خلفه شهرا، أمده الله بخمسة آلاف من الملائكة مسومین حتی إذا صعد النجف»، بحار الأنوار، ج ۲۵، ص ۳۴۳.

۴. «كُنْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فَمَرَّ بِظَهْرِ الْكُوفَةِ فَنَزَلَ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ تَقَدَّمَ قَلِيلًا فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ سَارَ

پس بایسته است که منتظران حضرت، از فرصت تجمع بی نظیر روز غدیر در نجف جهت ترویج یاد امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و ظهورخواهی آن حضرت و استغاثه به ایشان استفاده‌ی بهینه‌کنند.

بعد از ظهور وقتی حضرت قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) داخل کوفه می‌شوند، خداوند از وادی السلام، هفتاد هزار صدیق را زنده می‌کند که همگی از اصحاب و انصار او می‌شوند!

چکیده‌ی درس اول:

با دقت و بررسی روایات اهل بیت (علیهم‌السلام) در دو موضوع «عظمت روز غدیر» و «فضیلت سرزمین نجف»، به این نتیجه می‌رسیم که این روز و این سرزمین، نزد خداوند و اهل بیت و انبیا و ملائکه، دارای شکوه و عظمت فراوانی است.

قَلِيلًا فَنَزَلَ فَصَلَّى رُكْعَتَيْنِ ثُمَّ قَالَ هَذَا مَوْضِعُ قَبْرِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ وَالْمَوْضِعَيْنِ اللَّذَيْنِ صَلَّيْتَ فِيهِمَا قَالَ مَوْضِعُ رَأْسِ الْخُسَيْنِ وَ مَوْضِعُ مَنْزِلِ الْقَائِمِ»، الكافي، ج ۴، ص ۵۷.

۱. «أبي جعفر قال: إذا ظهر القائم ودخل الكوفة بعث الله تعالى من ظهر الكوفة سبعين ألف صدیق، فيكونون في أصحابه وأنصاره»، بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۰۴؛ سرور أهل الإيمان في علامات ظهور صاحب الزمان، ص ۱۱۳.

و درخشش روایت امام رضا علیه السلام که فرمودند: «ای پسر ابی نصر؛ روز غدیر، هر جا که بودی، نزد امیرالمؤمنین علیه السلام حاضر باش»، روشن تر می شود.

سؤالات درس اول:

۱. محترم ترین و مهمترین روز آفرینش در بین اعیاد اسلامی چه روزی است؟ یک روایت نقل کنید.
۲. در بین اعیاد «قربان، فطر، جمعه و غدیر» کدام عید همچون ماه در بین ستارگان می درخشد؟
۳. روز غدیر چه برکاتی دارد و چه وقایعی در آن روز (روز ۱۸ ذی حجه) رخ داده است. از هر کدام دو مورد را نام ببرید.
۴. دو مورد از فضائل شهر نجف را بیان کنید.

درس دوم

اجتماع باشکوه روز غدیر در نجف

در این درس به عبارت «فاحضر» در حدیث امام رضا علیه السلام می پردازیم که اشاره به حضور در نجف دارد و خواهیم گفت که سیره و سنت اهل بیت علیهم السلام در تعظیم «اعیاد اسلامی» به ویژه نسبت به تعظیم و تکریم «روز غدیر» چگونه بوده است؟

این موضوع در چهار عنوان تبیین می شود؛

۱. تجمعات مردمی در اعیاد اسلامی

چون در روایات شیعه مهمترین اعیاد، چهار عید «جمعه، فطر، قربان و غدیر» شمرده شده است، به همین جهت اهل بیت علیهم السلام اعمال، آداب و مناسکی را برای این روز بیان فرموده اند؛ مانند: غسل، نماز، زیارت، اطعام، ذکر، دید و بازدید، مسرور ساختن مؤمنین و... که همه ی این موارد، باعث

از دیاد معنویت به همراه سرور و شادی در فطرت‌های سالم خواهد بود. اما در این نوشتار به یکی از مهمترین اعمال و مناسک این اعیاد یعنی به تجمعات و اجتماعات شاد توأم با معنویت می‌پردازیم که در واقع این تجمعات، حقیقتِ عید را تبیین می‌فرمایند.

الف) عید جمعه

شخصی از امام باقر علیه السلام پرسید: چگونه «روز جمعه» به این نام، نامیده شد؟
آن حضرت فرمودند:

«(چون) خداوند در روز میثاق (یوم آلت) تمام مخلوقات را جهت پذیرش ولایت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و امیرالمؤمنین علیه السلام جمع نمود و به علت این اجتماع، نام آن «جمعه» شد!».

۱. «قَالَ لَهُ رَجُلٌ: كَيْفَ سُمِّيَتْ الْجُمُعَةُ؟ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَمَعَ فِيهَا خَلْقَهُ لَوْلَايَةِ مُحَمَّدٍ وَوَصِيِّهِ فِي الْيَمِينِ، فَسَمَاهُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِجَمْعِهِ فِيهِ خَلْقَهُ»، الكافي، ج ۱، ص ۳، ص ۴۱۵.

ب) عید فطر

امام رضا علیه السلام در مورد عید فطر فرمودند:

«اگر کسی بپرسد که چرا به روز فطر، «عید» گفته می‌شود؟
جوابش چنین است: به خاطر آن‌که برای مسلمانان محلی
برای تجمّع ایجاد شود تا در آن مکان، گرد هم آیند و به سوی
خداوند عزوجل تقرّب جویند و او را به خاطر آنچه که بر آنان مّت
نهاده حمد گویند. پس فطر، روز عید و روز اجتماع است»^۱.

ج) عید قربان

امام رضا علیه السلام در روز عید قربان پس از اصرار مأمون، همان سنت رسول
خدا صلی الله علیه و آله و سلم و امیرالمؤمنین علیه السلام را برای برگزاری عید اجرا نمودند؛ بدین صورت
که در ابتدای صبح، پس از غسل و پوشیدن لباس‌های نو و خاص، با پای
برهنه تکبیر گویان، حرکت نمودند.

۱. «فَإِنْ قَالَ فَلِمَ جُعِلَ يَوْمُ الْفِطْرِ الْعِيدَ قِيلَ لِأَنَّ يَكُونُ لِلْمُسْلِمِينَ مَجْمَعًا يَجْتَمِعُونَ فِيهِ وَ يَبْتَهِرُونَ إِلَى اللَّهِ
عَزَّ وَ جَلَّ فَيُحْمَدُونَهُ عَلَى مَا مَنَّ عَلَيْهِمْ فَيَكُونُ يَوْمَ عِيدٍ وَ يَوْمَ اجْتِمَاعٍ»، عيون أخبار الرضا، ج ۲، ص ۱۲۲.

و جمعیت فراوانی از مردم (از زن و مرد و کودک و بزرگ) ایشان را همراهی می نمودند.

و به قدری حرکت این جمعیت همراه امام رضا علیه السلام باشکوه و با عظمت بود که مأمون مضطرب شد و ترسید. به همین جهت، مانع تداوم این حرکت شد و امام رضا علیه السلام را از میان راه برگرداند^۱.

پس معلوم می شود که سیره و سنت اهل بیت علیهم السلام در بزرگداشت عید قربان نیز به صورت حرکت گروهی با شیوه های خاص و جمعیت انبوه مردم و سپس تجمعات در مکانی مشخص می باشد.

(د) عید غدیر

اهل بیت علیهم السلام در مورد روز غدیر فرموده اند: این روز «روز اجتماع عظیم»^۲ و «جمع مشهود»^۳ است که باید با عظمت و شکوه بی نظیر برپا شود.

۱. «وَإِن لَّمْ تَغْفِبِي خَرَجْتُ كَمَا كَانَ يَخْرُجُ رَسُولُ اللَّهِ وَ كَمَا خَرَجَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ الْمَأْمُونُ أَخْرَجَ كَمَا تُحِبُّ»، عيون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۱۶۱.
۲. «وَيَوْمَ الْمُؤَقَّبِ الْعَظِيمِ»، إقبال الأعمال (باب ۵ فصل ۵)، ج ۲، ص ۲۶۰.
۳. «وَيَوْمَ الْجَمْعِ الْمَشْهُودِ»، تهذيب الاحكام، ج ۳، ص ۱۴۳.

۲. اجتماع آسمانیان در روز غدیر

مخلوقاتی که با علم الهی، عالم به عظمت غدیر هستند، غدیر را باشکوه و عظمت گرامی می‌دارند؛ به این روایت توجه کنیم:

امام رضا علیه السلام در مورد تعظیم و تکریم عید غدیر توسط ملائکه در آسمان چنین فرمودند:

«روز غدیر در آسمان مشهورتر از زمین است؛ خداوند در بهشت
 اعلیٰ قصری دارد که یک خشت آن از نقره است و یک خشت آن
 از طلا، صد هزار گنبد از یاقوت سرخ و صد هزار خیمه از یاقوت
 سبز در این قصر است و خاک آن از مشک و عنبر است. چهار
 نهر در آن جاری است؛ نهری از شراب طهور، نهری از آب، نهری
 از شیر و نهری از عسل.
 در پیرامون آن درختانی است که پر از میوه هستند و پرندگانی بر
 آن درخت‌ها هستند که اندامشان از مروارید است و بال‌هایشان
 از یاقوت و با صداهای زیبا نغمه‌سرایمی می‌کنند.»

در روز غدیر اهل آسمان با تنزیه و تقدیس پروردگار و لا اله الا الله گویان وارد آن قصر شوند و آن پرندگان به پرواز درآیند و در آب فرو روند و سر بر آن مشک و عنبر ساینند.

وقتی فرشتگان گرد آمدند، پرندگان به پرواز درآیند و مشک و عنبر را بر سر آنان می تکانند.

و به آنان هدایای حضرت فاطمه علیها السلام داده می شود.

وقتی روز به پایان رسید به آنان ندا دهند: به مراتب خویش بازگردید، به علت بزرگداشت مقام محمد و علی علیهما السلام، تا چنین روزی در سال بعد از خطا و لغزش در امانید»^۱.

۳. اجتماع زمینیان در غدیر

در روی زمین از همان ابتدای خلقت حضرت آدم علیه السلام، انبیای الهی به دستور خداوند در این روز امت خود را جمع نموده و به جهت معرفی وصی

۱. «إِنَّ يَوْمَ الْغَدِيرِ فِي السَّمَاءِ أَشْهَرُ مِنْهُ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ فِي الْفُرْدَوْسِ الْأَعْلَى قَصْرًا لَيْتَةً مِنْ فَضَّةٍ... تَكْرِمَةً لِمُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ»، تهذيب الاحكام، ج ۶، ص ۲۴.

خود جشن باشکوهی برپا می‌کردند؛ به همین خاطر این روز به «عید ادیان» نیز مشهورست.^۱

اما بزرگ‌ترین و باشکوه‌ترین تجمع غدیری در روی زمین در عصر انبیای الهی توسط رسول خدا ﷺ در غدیر خم برپا شد. رسول خدا ﷺ برای این منظور، بلافاصله بعد از اتمام مناسک حج، کاروان بزرگ حجاج را به سمت غدیر خم به راه انداختند.

در روایت چنین آمده که در روز ۱۲ ذی حجه رسول خدا ﷺ تمام نشانه‌ها و ودایع و امانت‌های انبیا را به امیرالمؤمنین علیؑ به عنوان وصی پس از خود سپردند^۲ و در روز ۱۳ ذی حجه پس از اعمال حج، مردم به فرمان رسول خدا ﷺ به حضرت علیؑ با عنوان «امیرالمؤمنین» سلام دادند^۳،

۱. «فإن الأنبياء كانت تأمر الأوصياء باليوم الذي كان يقام فيه الوصي أن يتخذ عبدا»، مصباح المجتهد، ص ۷۳۶ + «وَمَا بَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ نَبِيًّا قَطُّ إِلَّا وَتَعَيَّدَ فِي هَذَا الْيَوْمِ»
۲. «وأن الله عز وجل يأمرك أن تعلمه جميع ما علمك وتستحفظه جميع ما استحفظك واستودعك فإنه الأمين المؤمن يا محمد إنني اخترتك من عبادي نبيا واخترته لك وصيا»، ارشاد القلوب، ج ۲، ص ۳۲۹.
۳. «سَلَّمَ جَبْرِئِيلُ عَلَى عَلِيٍّ يَامُرَةَ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ عَلِيُّ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَسْمِعْ أَلْكَلامَ وَلَا أَحْسُ أَلْرُؤْيَةَ فَقَالَ يَا عَلِيُّ هَذَا جَبْرِئِيلُ أَنَانِي مِنْ قِبَلِ رَبِّي بِتَصْدِيقِي مَا وَعَدَنِي ثُمَّ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ رَجُلًا فَرَجُلًا مِنْ أَصْحَابِهِ حَتَّى

سپس پیامبر خدا ﷺ به بلال فرمودند:

«ای بلال؛ اینک با صدای رسا به مردم اعلام کن که فردا هیچ کس در مکه نماند و همه باید به سمت غدیر خم حرکت کنند (مگر افراد زمین گیر)»^۱.

با این فرمان، جمعیت انبوهی از اهالی مکه به تعداد ۵ هزار نفر^۲ و نیز کاروان بزرگی از اهالی یمن به تعداد ۱۲ هزار نفر که مسیرشان برخلاف مسیر مدینه بود، همراه با کاروان رسول خدا ﷺ به سمت غدیر خم حرکت کردند^۳ و این مسیر طولانی که حدود ۱۸۰ کیلومتر بود را طی نمودند.

البته مخفی نماند که رسول خدا ﷺ در تمام مدت رسالت، پس از ابلاغ توحید الهی و رسالتِ خویش، دائماً از ولایت، وصایت و جانشینی

سَلَّمُوا عَلَيْهِ يَافِرَةَ الْمُؤْمِنِينَ»، امالی صدوق، ص ۴۳۶.

۱. «یا بلال، ناد في الناس أن لا يبقى غداً أحد إلا عليل إلا خرج إلى غدیر خم، فلما كان من الغد خرج رسول الله بجماعة أصحابه، فحمد الله وأثنى عليه»، امالی صدوق، ص ۴۳۶.

۲. «وقد شيعه خمسة آلاف من أهل مكة»، تفسير عياشي، ج ۱، ص ۳۳.

۳. «وَقَدْ شِيعَهُ مِنْ مَكَّةَ اثْنَا عَشَرَ أَلْفَ رَجُلٍ مِنَ الْيَمَنِ»، جامع الأخبار (معارج اليقين في أصول الدين)، ص ۴۷.

امیرالمؤمنین عَلَيْهِ السَّلَام تبلیغ می فرمودند که ظهور و بروز این امر در موسم حج که جمعیت زیادی از مسلمانان حاضر بودند، بیشتر بود و از همان ابتدای مسیر حجة البلاغ (حجة الوداع) از مدینه تا مکه و چند روزی که در شهر مکه بودند، مکرراً به ولایت و وصایت امیرالمؤمنین عَلَيْهِ السَّلَام تأکید می فرمودند و مردم را به جهت پذیرش ولایت ایشان در غدیر خم آماده می فرمودند.

به همین جهت بود که منافقین امت در همین روز ۱۳ ذی حجه و پیش از حرکت کاروان رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به غدیر، «صحیفه‌ی ملعونه» را نوشته و امضا نمودند.^۱

تا این که امر ابلاغ وصایت و جانشینی امیرالمؤمنین عَلَيْهِ السَّلَام به طور خاص در مکانی مشخص پیش از روز ۱۸ ذی حجه نازل شد.

و وقتی کاروان حجاج به غدیر خم رسیدند، رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دستور دادند تا همه‌ی مسلمانان گرداگرد ایشان تجمع نمایند و سپس بر بلندای منبر به گونه‌ای که تمام مسلمانان صدای ایشان را می شنیدند، خطبه غزالی بیان

۱. «قد اجتمعنا على أن نتحالف ونتعاقد على أن لا نطيع محمداً فيما فرض علينا من ولاية علي بن أبي طالب عليه السلام بعده»، ارشاد القلوب، ج ۲، ص ۳۳۳.

فرمودند.

که در این خطبه‌ی طولانی، پس از بیان فضائل امیرالمؤمنین علیه السلام و آئمه، مردم را به جهت بیعت با امیرالمؤمنین علیه السلام تا خاتم الاوصیاء، حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الابرار فراخواندند و مردم تا سه روز مشغول بیعت کردن بودند. سپس رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

«ای مردم؛ این پیام غدیر را تا روز قیامت، حاضران به غائبان و پدران به فرزندان برسانند»^۱.

در امتداد اجتماعات غدیری

از جمله تجمعاتی که در روز عید غدیر توسط اهل بیت علیهم السلام بر پا شد، می‌توان به تجمع باشکوه مردم در روز غدیر توسط امیرالمؤمنین علیه السلام در زمان حکومت ظاهری خود اشاره نمود که با حضور جمعیت انبوه مردم، فضائل روز غدیر و ولایت اهل بیت علیهم السلام را بیان فرمودند و سپس حضرت به همراه مردم

۱. «فَلْيَبْلُغِ الْخَاصُّ الْغَائِبَ، وَالْوَالِدُ الْوَلَدَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ»، الاحتجاج، ج ۱، ص ۷۸.

برای ضیافت و اطعام غدیر به منزل امام حسن علیه السلام تشریف بردند^۱. و نیز به تجمعات غدیری که توسط امام رضا علیه السلام برپا می شد و حضرت برای تکریم این روز، میهمانان را اطعام و آنان را با هدایایی ویژه برای (خودشان و خانواده شان) بدرقه می فرمودند^۲.
که همه ی این موارد نشان می دهد که سنت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و سیره ی اهل بیت علیهم السلام چنین بوده که شیعیان در روز غدیر تجمعات با شکوهی داشته باشند.

۴. تأیید و تمجید امام صادق علیه السلام از حرکت های دسته جمعی شیعیان

امام صادق علیه السلام به عبد الله بن حماد فرمودند:

« به من خبر رسیده است که در نیمه شعبان افرادی از نواحی

۱. «وَأَنْصَرَفَ يُؤَلِّدُهُ وَ شِيعَتِهِ إِلَى مَنْزِلِ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِمَا أَعَدَّ لَهُ مِنْ طَعَامِهِ وَ أَنْصَرَفَ غَنِيَّتُهُمْ وَ فَقِيْرُهُمْ بِرُفْدِهِ إِلَى عِيَالِهِ»، مصباح المجتهد، ص ۷۵۸.
۲. «أَنَّ شَهِدَ أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي يَوْمِ الْغَدِيرِ وَ بَحْضَرْتِهِ جَمَاعَةً مِنْ خَاصَّتِيهِ قَدْ اِحْتَسَبَهُمْ لِلْإِفْطَارِ وَ قَدْ قَدَّمَ إِلَى مَنَازِلِهِمُ الطَّعَامَ وَ الْبِرَّ وَ الصَّلَاتِ وَ الْكِسْوَةَ حَتَّى الْخَوَاتِيمِ وَ اتَّعَالَ»، مصباح المجتهد، ص ۷۵۲.

کوفه و غیر آن، برای زیارت اباعبدالله الحسین علیه السلام می‌روند و زنان ایشان برای امام حسین علیه السلام به ندبه و زاری می‌پردازند.

بعضی از افراد این گروه، به قرائت مشغول می‌باشند، و بعضی وقایع تاریخی را بیان می‌کنند، بعضی به ندبه و زاری مشغول می‌شوند، و بعضی به خواندن اشعار و گفتن مرثیاتی مبادرت می‌ورزند.

عبدالله گفت: بله فدایت شوم؛ من نیز شاهد بعضی از این موارد بوده‌ام.

سپس حضرت فرمودند: حمد و سپاس خدائی را که در میان مردم **کسانی** را قرار داد که به سوی ما می‌آیند، و ما را مدح نموده، برای ما شعر می‌سرایند، و خدا را شکر که دشمنان ما را کسانی قرار داده است که بر ایشان (یعنی بر این گروه از زائرین) و غیر ایشان به دلیل قرابت و نزدیک بودن با ما خرده گرفته، آن‌ها

را تهدید به مرگ نموده، و اعمال ایشان را زشت می‌شمارند»!

نکات

۱. حضور چشم‌گیر زنان و کودکان در حرکت‌های دسته‌جمعی و تجمعات

حضور چشم‌گیر زنان و کودکان در کاروان غدیر رسول خدا ﷺ و حرکت امام رضا علیه السلام به سمت نماز عید و نیز آن گروهی که برای زیارت اباعبدالله الحسین علیه السلام در نیمه شعبان می‌رفتند، نشان می‌دهد که حضور زنان و کودکان در دسته‌جات عزاداری و کاروان‌های شادی اهل بیت علیهم السلام مورد تأیید و تمجید ایشان بوده است.

۱. «قَالَ بَلَّغْنِي أَنَّ قَوْمًا يَا تَوْنَهُ مِنْ نَوَاجِي الْكُوفَةِ وَ نَاسًا [أُنَاسًا] مِنْ غَيْرِهِمْ وَ نِسَاءً يَنْدُبْنَهُ وَ ذَلِكَ فِي التَّصْفِ مِنْ شُعْبَانَ فَمِنْ بَيْنِ قَارِيٍّ يَقْرَأُ وَ قَاصِيٍّ يَقْضُ وَ نَادِبٍ يَنْدُبُ وَ قَائِلٍ يَقُولُ الْمَرَائِي فَقُلْتُ نَعَمْ جُعِلْتُ فِدَاكَ قَدْ شَهِدْتُ بَعْضَ مَا تَصِفُ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي النَّاسِ مَنْ يَفْعَلُ الْبِنَا وَ يَمْدُحُنَا وَ يَزِيُّ لَنَا وَ جَعَلَ عَدُوَّنَا مَنْ يَطْلَعُ عَلَيْهِمْ مِنْ قَرَابِنَا وَ غَيْرِهِمْ يَهْدُوْنَهُمْ [يَهْدُوْهُمْ] وَ يُقْبِحُوْنَ مَا يَصْنَعُوْنَ»
کامل الزیارات، ص ۵۳۸.

۲. اختصاص تجمعات اعیاد و کاروان‌ها فقط برای خدا و اهل بیت علیهم‌السلام

آن‌چه از این روایات به دست می‌آید چنین است که تجمعات مردم برای اعیاد اسلامی «غدیر، قربان، فطر و جمعه» و نیز تشکیل کاروان‌های باشکوه، فقط و فقط باید به قصد تقرب الی الله و خشنودی اهل بیت علیهم‌السلام باشد و نباید به معصیت آلوده شود و یا با مطالب سخیف و اعمال سبک از عظمت آن کاسته شود. همچنین در طول مسیر حرکت کاروان‌ها و نیز در مکان تجمع، مردم باید به حمد الهی و نیز به مدح و مرثیه‌سرایی برای اهل بیت علیهم‌السلام و یا بیان فضائل و مناقب و تاریخ ایشان مشغول باشند^۱.

۳. عکس‌العمل دشمنان در برابر تجمعات و کاروان‌های غدیری

طبق روایات، یقیناً دشمنان اهل بیت علیهم‌السلام اگر بتوانند در صدد تخریب اصل راه‌اندازی دسته‌جات و تجمعات مؤمنین هستند؛ مانند منافقین که در صدد برهم زدن کاروان رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم در غدیر خم بودند و یا مانند

۱. این موارد از تأیید و تمجید امام صادق علیه‌السلام با این عبارات «الْحَمْدُ لِلَّهِ»، «مَنْ يَغْدِرُ إِلَيْنَا» و «يَمْدُ حُنَا وَ تَيْبُنِي لَنَا» به دست می‌آید.

مأمون ملعون که در جریان حرکت امام رضا علیه السلام در اجتماع عظیم مردم برای
عید قربان، مانع از امتداد حرکت امام شد و امام را برگرداند.

و یا دشمنان اگر نتوانند در برابر تخریب اصل دستجات و تجمعات
مؤمنین کاری از پیش ببرند، با تبلیغات وسیع، در صدد تقبیح این عمل بزرگ
و اثرگذار بر خواهند آمد.

رسول خدا صلی الله علیه و آله پرده از رفتار این دشمنان کنار زده و تمسخر آنان نسبت
به زائران امیرالمؤمنین علیه السلام را این گونه بیان فرمودند:

«گروهی از اراذل و دشمنان خدا در بین مردم هستند که زائران
قبور شما را سرزنش می‌کنند همانگونه که زنان فاحشه به زنا
سرزنش می‌شوند!!! اینان بدترین امت من هستند که خدا
شفاعت مرا به آن‌ها نرساند و بر حوض من وارد نشوند»^۱.

که معلوم می‌شود حرکت‌های دسته‌جمعی مؤمنین و تجمعات باشکوه

۱. «و لکنَّ حُفَالَهُ مِنَ النَّاسِ يُعْزِرُونَ زُؤَارَ قُبُورِكُمْ بِرِيَاظَتِكُمْ كَمَا تُعْزِرُ الرَّأْيِيَةُ بِنِهَاهَا أَوْلِيَتِكَ سِرَّارَ أُمَّي لِأَنَّا لَنَهُمُ
شَفَاعَتِي وَلَا يَتَرَدُونَ حَوْضِي»، تهذیب الأحكام، ج ۶، ص ۲۲.

آنان و زیارت اهل بیت علیهم السلام (مخصوصاً در روز غدیر)، خاری در چشم دشمنان اهل بیت علیهم السلام است.

۴. همه با هم در دسته جات و تجمعات غدیری

وقتی که امام رضا علیه السلام به احمد بن زنی که ایشان یکی از اصحاب اجماع و راویان و فقهای بزرگ شیعه هست، چنین امر می‌فرمایند که «ای پسر ای نبی؛ هر جا که بودی، روز غدیر نزد امیرالمؤمنین علیه السلام حاضر باش»، پس طبیعتاً با حضور علما، عموم مؤمنین نیز از آنان الگو گرفته و تجمعات باشکوه غدیری در نجف ایجاد خواهد شد.

غدیر، بهترین زمان و نجف، بهترین مکان برای تجمعات مهدوی

امام زمان علیه السلام در توقیع شریفشان به شیخ مفید فرمودند:

«اگر شیعیان ما (که خداوند توفیق طاعتشان دهد) در راه ایفای پیمانی که بر دوش دارند، هم‌دل می‌شدند، میمنت ملاقات ما از ایشان به تأخیر نمی‌افتاد، و سعادت دیدار ما زودتر نصیب آنان

می گشت...»^۱.

و از سوی امام رضا علیه السلام فرمودند:

«روز غدیر، روز اجتماع عظیم است»^۲.

و نیز امام صادق علیه السلام فرمودند:

«روز غدیر، روز پیمان محکم و تجمعات چشم گیر است»^۳.

پس آن چه از روایات گذشته برمی آید این است که یکی از مهمترین آثار دسته جات و تجمعات غدیری، اجتماع قلوب مؤمنین و هم دلی و مواسات بین ایشان است که با این اجتماع قلوب، برکت لقاء امام زمان عجل الله تعالی فرجه المصیّب فراهم خواهد شد.

که می توان گفت که غدیر، بهترین زمان و نجف بهترین مکان برای اجتماع

۱. وَلَوْ أَنَّ أَشْيَاعَنَا وَفَقَهُمُ اللَّهُ لَطَاعَتِهِ عَلَى اجْتِمَاعِ مِنَ الْقُلُوبِ فِي الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ عَلَيْهِمْ لَمَا تَأَخَّرَ عَنْهُمْ الْيَمِينُ يَلْقَائَنَا وَتَعَجَّلَتْ لَهُمُ السَّعَادَةُ بِمُسَاهَدَتِنَا»، المزار شيخ مفيد، ص ۱۱

۲. «وَيَوْمَ الْمُؤَقَفِ الْعَظِيمِ»، إقبال الأعمال (باب ۵ فصل ۵)، ج ۲، ص ۲۶۰.

۳. «وَهُوَ عِيدُ اللَّهِ الْأَكْبَرُ وَمَا بَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ نَبِيًّا قَطُّ إِلَّا وَتَعَيَّدَ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَعَرَفَ حُرْمَتَهُ وَاسْمَهُ فِي السَّمَاءِ يَوْمَ الْعَهْدِ الْمُعْتَهَدِ وَفِي الْأَرْضِ يَوْمَ الْمِيثَاقِ الْمَأْخُوذِ وَالْجَمْعِ الْمَشْهُودِ»، تهذيب الاحكام، ج ۳، ص ۱۴۳.

قلوب مؤمنین است.

چکیده درس:

یکی از وجوه مشترک در تمام اعیاد اسلامی «غدیر، قربان، فطر و جمعه» راه اندازی دسته جات و تشکیل تجمعات مردمی است که این تجمعات برای روز غدیر باید به بهترین وجه ممکن اجرا شود آن گونه که ملائکه‌ی آسمان در فردوس برین انجام می دهند و در زمین نیز رسول خدا ﷺ به بهترین و زیباترین روش این سنت الهی را برپا نمودند و اهل بیت علیهم السلام به ما تعلیم و سفارش دادند.

در این دسته جات شاد و تجمعات مؤمنین، حضور همگان حتی زنان و کودکان نیز باید پر رنگ و باشکوه باشد.

باید طبق سیره و سنت اهل بیت علیهم السلام، تمام این دسته جات و تجمعات غدیری به قصد قربت و همراه با حمد الهی و مدح و ثنای اهل بیت علیهم السلام و نقل فضائل و مناقب ایشان باشد و مواضع خصمانه دشمنان، در این حرکت‌ها نباید سبب سستی شود.

غدیر، بهترین زمان و نجف بهترین مکان برای اجتماع قلوب مؤمنین است و
 این شاء الله با اجرای آن توسط شیعیان، برکت لقاء امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف فراهم خواهد
 شد.

سؤالات:

۱. مهمترین وجه مشترک در تکریم و تعظیم اعیاد اسلامی چیست؟
۲. در بین اعیاد اسلامی، کدام روز به عنوان «روز اجتماع عظیم» و «تجمع چشمگیر» عنوان شده است؟
۳. خلاصه‌ای از تجمع ملائکه در آسمان در تکریم روز غدیر را بیان نمایید.
۴. بهترین زمان و بهترین مکان برای اجتماع قلوب شیعیان چه زمانی و در چه مکانی است؟

درس سوم

بهترین عمل در روز غدیر زیارت امیر المؤمنین علیه السلام

اهل بیت علیهم السلام برای تکریم و تعظیم روز غدیر، اعمال، آداب و مناسکی را بیان فرموده‌اند که البته بهترین عمل در بین مناسک غدیر، زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام در روز غدیر در نجف اشرف است. برای تبیین این موضوع به این سه مطلب توجه نمایید:

مطلب اول: زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام در روز عید غدیر در نجف، یکی از بهترین مناسک غدیر

کثرت اعمال، آداب و مناسک در این روز بزرگ، فوق العاده است و بدون شک هیچ روزی با آن قابل مقایسه نخواهد بود؛ مناسکی همچون «طهارت و پاکیزگی»^۱، «عبادات در شب و روز غدیر»^۲، «توصیه به روزه‌داری و دعا و

۱. «فَإِذَا كَانَ صَبِيحَةَ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَجِبَ الْغُشْلُ فِي صَدْرِ نَهَارِهِ»

۲. «سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: صِيَامُ يَوْمِ غَدِيرِ حُمٍّ يَغْدِلُ صِيَامَ عُمَرَ الدُّنْيَا إِلَى أَنْ قَالَ: وَمَنْ

طلب حاجت^۱»، «اطعام نمودن و انفاق و هدیه و صدقه دادن و شاد کردن مؤمنین^۲»، «دید و بازدید و صلہ رحم و عید گرفتن و اظهار سرور و شادمانی و ایجاد زمینه‌های بهجت و نشاط و تزیین و آراستنِ خویش و به تن نمودن لباس نو و معطر نمودنِ خود به عطرهای دل‌انگیز^۳»، «تبری و بیزارى و دورى جستن از ستمگران و دشمنانِ اهل بیت علیهم‌السلام^۴»، «ذکر کثیر خدا و زیاد صلوات فرستادن^۵»، «تجدید عهد و پیمان با امامِ زمانِ خویش و حضور فراگیر

صَلَّى فِيهِ رَجَعَتَيْنِ يُعْتَسَلُ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَزُولَ مِقْدَارَ نَضْفِ سَاعَةٍ إِلَى أَنْ قَالَ: عَدَلْتُ عِنْدَ اللَّهِ مِائَةَ أَلْفِ حَجَّةٍ وَ مِائَةَ أَلْفِ عُمْرَةٍ»، تهذیب الأحكام، ج ۳، ص ۱۴۳.

۱. «صِيَامُ يَوْمِ غَدِيرِ حُمِّ يَعْدِلُ صِيَامَ عُمُرِ الدُّنْيَا لَوْ عَاشَ إِنْسَانٌ ثُمَّ صَامَ مَا عَمَرَتِ الدُّنْيَا لَكَانَ لَهُ ثَوَابُ ذَلِكَ وَ صِيَامُهُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي كُلِّ عَامٍ مِائَةَ حَجَّةٍ وَ مِائَةَ عُمْرَةٍ مَبْرُورَاتٍ مُتَقَبَّلَاتٍ، وَ مَا سَأَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ حَاجَةً مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَ حَوَائِجِ الآخِرَةِ إِلَّا أَقْضَيْتُ كَأَنَّهَا مَا كَانَتْ تَحَاجُّهُ»، تهذیب الأحكام، ج ۳، ص ۱۴۳.

۲. «وَ صَلَاةِ الرَّحْمِ وَ صَلَاةِ الإِخْوَانِ»، مصباح المجتهد، ص ۷۳۶. «وَ إِطْعَامِ وَ صَلَاةِ الإِخْوَانِ»، «وَ يَوْمِ التَّوَدُّدِ»، «وَ أَقْضَى حَوَائِجِ إِخْوَانِكَ إِعْظَامًا لِيَوْمِكَ»، إقبال الأعمال، ج ۱، ص ۴۶۴ تا ۴۶۶ و ۴۷۷.

۳. «وَ يَوْمِ لُبْسِ الثِّيَابِ وَ نَزْحِ السَّوَادِ وَ يَوْمِ الشَّرْطِ الْمَشْرُوطِ وَ يَوْمِ نَفْيِ الْعُمُومِ ... وَ هُوَ يَوْمُ الزَّيْنَةِ»، إقبال الأعمال، ج ۱، ص ۴۶۴.

۴. «وَ تَبَيَّرَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِمَّنْ ظَلَمَهُمْ حَقَّهُمْ»، الكافي، ج ۴، ص ۱۴۸.

۵. «وَ يَنْبَغِي أَنْ يَكْثُرَ فِيهِ ذِكْرُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الصَّلَاةُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ تَكْثِيرُ فِيهِ

جمعیت شیعیان» و... .

اما زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام در روز عید غدیر نسبت به دیگر مناسک و اعمال این روز، اجر و پاداشی به مراتب بیشتر دارد.
امام صادق علیه السلام در این باره فرمودند:

«درب‌های آسمان هنگام ورود زائر امیرالمؤمنین باز می‌شود»^۱.

و نیز فرمودند:

«... در کنار کوفه قبری وجود دارد که هیچ غمگینی آن جانمی آید
و آن جا چهار رکعت نماز می‌خواند، مگر آن‌که خداوند او را با
برآوردن حاجتش خندان خواهد کرد»^۲.

و نیز حدیثی فرمودند:

«کسی که جدم را در حالی که حقش را می‌شناسد زیارت کند،

الصَّلَاةَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ»، ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ج ۱، ص ۷۴، الکافی، ج ۴، ص ۱۴۸.

۱. «إِنَّ أَبْوَابَ السَّمَاءِ لَتَنْفُتُ عِنْدَ دُخُولِ الزَّائِرِ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ»، إرشاد القلوب، ج ۲، ص ۴۴۲.
۲. «إِنَّ اللَّهَ عَرَضَ وَلَاقِنَا عَلَى أَهْلِ الْأَمْصَارِ فَلَمْ يَقْبَلْهَا إِلَّا أَهْلَ الْكُوفَةِ وَإِنْ إِلَى جَانِبِهَا قَبْرًا لَا يَأْتِيهِ مَكْرُوثٌ فَيُصَلِّيَ عِنْدَهُ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ لَرَجَعَهُ اللَّهُ مَسْرُورًا بِقَضَائِهِ»، کامل‌الزیارات، ص ۳۱۳.

خداوند به ازای هر قدمی که برمی دارد، یک حج و عمره مقبول برایش می نویسد. ای پسر مارد! به خدا سوگند، آتش را خداوند بر قدم هایی که در راه زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام غبارآلود شده باشد، مسلط نمی گرداند؛ چه پیاده آمده باشد، چه سواره. ای پسر مارد! این حدیث را با آب طلا بنویس!.

امام صادق علیه السلام فرمودند:

«کسی که امیرالمؤمنین علیه السلام را با پای پیاده زیارت کند، خداوند به هر قدمش یک حج و عمره می نویسد و اگر پیاده برگردد، به هر قدمش دو حج و دو عمره می نویسد»^۲.

وقتی که اجر و پاداش و ثواب احادیثی که برای زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام

۱. «يَا ابْنَ مَارِدٍ مَنْ زَارَ جَدِّي عَارِفًا بِحَقِّي كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَجَّةً مَقْبُولَةً وَ عُمْرَةً مَبْرُورَةً وَ اللَّهُ يَا ابْنَ مَارِدٍ مَا يُطْعِمُ اللَّهُ النَّارَ قَدَمًا إِنْ غَبِرَتْ فِي زِيَارَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا شِئَا كَانَ أَوْ زَاكِيًا يَا ابْنَ مَارِدٍ أَكْتُبُ هَذَا الْخُدَيْثَ بِمَاءِ الذَّهَبِ»، تهذيب الأحكام ج ۶ ص ۲۲.
۲. «عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: «مَنْ زَارَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا شِئَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَجَّةً وَ عُمْرَةً فَإِنْ رَجَعَ مَا شِئَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَجَّتَيْنِ وَ عُمْرَتَيْنِ»، الغارات، ج ۲، ص ۸۵۴.

نقل شده است را اضافه می‌کنیم به تضاعفِ ثوابِ اعمالی که در روز عید غدیر نقل شده است، به این نتیجه می‌رسیم که هر ثواب و اثری که برای زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام نقل شده است به همین اندازه اگر این زیارت در روز غدیر در نجف اشرف باشد، به صورت فزاینده‌ای بیشتر خواهد شد همان طور که امام صادق علیه السلام فرمودند:

«هر عمل عبادی در روز ۱۸ ذی حجه (روز عید غدیر) برابرست با هشتاد ماه»^۱.

مطلب دوم: سیره‌ی عملی اهل بیت علیهم السلام در روز عید غدیر در نجف

سیره عملی اهل بیت علیهم السلام نیز چنین بوده است که در صورت امکان، در روز «عید غدیر» به جهت زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام خود را به «سرزمین نجف» می‌رساندند.

در روایات چنین آمده است که امام سجاد علیه السلام به همراه فرزندانشان امام

۱. «يَوْمُ ثَمَانِيَةِ عَشَرَ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ، ثُمَّ قَالَ وَالْأَعْمَلُ فِيهِ يُعْدَلُ الْأَعْمَلُ فِي ثَمَانِينَ شَهْرًا»، ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ج ۱، ص ۷۴.

باقر علیه السلام به خاطر وضعیتی خفقان آن زمانه، به صورت غیرعلنی و نه با تشریفات خاص^۱ در روز عید غدیر در نجف اشرف حاضر شدند و زیارت امین الله را انشاء نموده و امیرالمؤمنین علیه السلام را با آن زیارت نمودند.^۲

و برای امام هادی علیه السلام و امام حسن عسکری علیه السلام نیز این فرصت ایجاد شد که به صورت آشکارا در «روز عید غدیر» در «سرزمین نجف» به زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام مشرف شوند.^۳

۱. «عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ علیه السلام قَالَ: كَانَ أَبِي عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ علیه السلام قَدِ اتَّخَذَ مَنْزِلَهُ مِنْ تَعَدِّ مَقْتَلِ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ علیه السلام بَيْتًا مِنْ شَعْرِ وَأَقَامَ بِالْبَادِيَةِ فَلَبِثَ بِهَا عِدَّةَ سِنِينَ كَرَاهِيَةً لِمُخَالَطَةِ النَّاسِ وَ مَلَابَسَتِهِمْ وَ كَانَ بَصِيرًا تَبَسُّرًا مِنَ الْبَادِيَةِ بِمَقَامِهِ بِهَا إِلَى الْعِرَاقِ زَائِرًا لِأَبِيهِ وَ جَدِّهِ علیه السلام وَ لَا يُشْعِرُ بِذَلِكَ مِنْ فِعْلِهِ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ فَخَرَجَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهِ مُتَوَجِّهًا إِلَى الْعِرَاقِ لِرِزَاةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام وَ أَنَا مَعَهُ وَ لَيْسَ مَعَنَا ذُو رُوحٍ إِلَّا الْتَاقَتَيْنِ فَلَمَّا انْتَهَى إِلَى النَّجَفِ مِنْ بِلَادِ الْكُوفَةِ وَ صَارَ إِلَى مَكَانِهِ مِنْهُ فَبَكَ حَتَّى احْضَلَّتْ لَبِيئَتُهُ بِدُمُوعِهِ ثُمَّ قَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ...»، اقبال الأعمال، ج ۱، ص ۴۷۰.

۲. «وإن شئت فزره في هذا اليوم بالزيارة الثانية من الفصل الثامن عشر من هذا الكتاب (وَهَذِهِ الزِّيَارَةُ: يروى عن الباقر علیه السلام ... السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ...)، فَإِنَّ زَيْنَ الْعَابِدِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ زَارَهُ بِهَا فِي هَذَا الْيَوْمِ، وَهِيَ مُؤَكَّدَةٌ فِيهِ»، مصباح الزائر سيد بن طاووس، ص ۱۶۶.

۳. «عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَسْكَرِيِّ، عَنْ أَبِيهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا، وَ ذَكَرَ أَنَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ زَارَ بِهَا فِي يَوْمِ الْغَدِيرِ فِي السَّنَةِ الَّتِي أَشْخَصَهُ الْمُعْتَصِمُ»، المزار الكبير ج ۱ ص ۲۶۳.

و امام صادق علیه السلام نیز شیعیان را برای حضور در روز عید غدیر در نجف به جهت زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام تشویق می فرمودند که روایتش خواهد آمد.

از این روایات معلوم می شود که علاوه بر حدیثی که در درس اول در مورد حضور در روز عید غدیر در نجف برای زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام از امام رضا علیه السلام نقل شد، سیره ی اهل بیت علیهم السلام نیز چنین بوده است که از سویی، اگر امکان داشت و شرایطِ زمانه ایجاب می کرد، خودشان در روز عید غدیر در نجف به زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام مشرف می شدند و از سوی دیگر، شیعیان را نیز تشویق و ترغیب می فرمودند به این سنت عظیم و بلندمرتبه عمل نمایند؛ ولی به خاطر شرایط خفقانِ زمانه که بعد از سقیفه سال های سال توسط حکومت های اموی و عباسی ادامه داشت، فقط امام سجاد علیه السلام به همراه فرزندشان امام باقر علیه السلام آن هم به صورت غیرعلنی، و سالیان بعد، امام هادی علیه السلام و امام حسن عسکری علیه السلام به صورت آشکارا توانستند این سیره و سنتِ حسنه و عظیم را به جریان بیاورند تا عملاً این گونه به ما تعلیم دهند

۱. «یا ابن اَبی نَصْرٍ اَبَتِمْا كُنْتُ فَاحْضُرْ یَوْمَ الْغَدِیرِ عِنْدَ اَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیْهِ السَّلَامُ»، تهذیب الأحكام

که در روز عید غدیر هر جا که بودیم، نزد امیرالمؤمنین علیه السلام حاضر باشیم و ایشان را در سرزمین نجف زیارت نماییم.

مطلب سوم: دعا و زیارت در روز غدیر نزد امیرالمؤمنین

روایات زیادی از اهل بیت علیهم السلام به ما رسیده است که وقتی نزد امیرالمؤمنین علیه السلام حاضر شدیم (مخصوصاً روز عید غدیر) چه اعمال و آدابی برای زیارت داشته باشیم و نیز چه دعا و زیارتی را در آن جا قرائت نماییم.

امام سجاد علیه السلام زیارت شریف «امین الله» را انشاء فرمودند و امام صادق علیه السلام دعایی زیبا را در این روز تعلیم نمودند و سپس امام هادی علیه السلام نیز فضائلی از امیرالمؤمنین علیه السلام را در «زیارت غدیریه» بیان فرمودند.

شایان توجه است که این دو زیارت از نظر سند در نهایت اعتبار می باشند و برای استدلال معارف موجود در دیگر روایات به این دو زیارت استناد می شود و مرجع استدلال قرار می گیرند.

الف: نظری کوتاه به معارف زیارت امین الله و غدیریه

امام سجاد علیه السلام زیارت امین الله را ابتدأً با حالت بکاء و گریه آغاز نمودند و سپس بدین گونه معارف و ادعیه را بیان فرمودند: با لقب اختصاصی «امیرالمؤمنین» فضائل ایشان را شروع کرده و فرمودند شما در راه خدا نهایت مجاهدت را انجام داده و به کتاب و سنت رسول خدا صلی الله علیه و آله عمل نموده و دعا نمودند خدایا! نفس ما را به قضا و قدر الهی راضی و مطمئن کند و ما را مشتاق یاد خدا نماید و ما را محبوب اهل بیت علیهم السلام گرداند و بر بلاهایی که بر ما نازل می شود، به ما صبر و استقامت عنایت بفرماید و ما را مشتاق لقای خود گرداند و ما را از اخلاق دشمنان اهل بیت علیهم السلام دور گرداند.

و سپس جملاتی را بر زبان می آوریم که در حقیقت، دعای قلبی ماست ولی به صورت اجابت شده آن را بیان می کنیم بدین صورت که قلب ما مشتاق خداوند، توبه‌ی ما مقبول درگاه او و گریه‌ی ما مورد رحمتش، و گناهان ما مغفور، و روزی ما محفوظ می باشد. در نهایت از خداوند می خواهیم که بین ما و پیامبر صلی الله علیه و آله و امیرالمؤمنین علیه السلام و حضرت زهرا علیها السلام و امام حسن علیه السلام و

امام حسین علیه السلام جمع نماید و کید دشمنان ایشان را از ما دور کند. و اما محور در «زیارت غدیریه»، تولی و تبری و محتوای آن بیان فضائل امیرالمؤمنین علیه السلام است؛ فضائلی که در قرآن و حدیث و تاریخ اسلام نمونه‌ی دیگری ندارد.

این زیارت مشتمل بر استدلال‌های فراوانی از قرآن و احادیث رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و مسلمات تاریخی است.

زیارت، با سلام بر رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و انبیای الهی و فرشتگان مقرب و بندگان صالح خداوند آغاز شده و سپس امام هادی علیه السلام چندین مرتبه سلام به «امیرالمؤمنین» با همین عنوان دارند، که پس از هر سلامی، اوصاف و مناقب آن حضرت را بیان می‌فرمایند.

امام هادی علیه السلام، عنایت ویژه‌ای به استفاده از لقب خاصه‌ی «امیرالمؤمنین» دارند و در این زیارت، ده بار آن را به کار می‌برند و با اشاره به جنگ‌های بدر، احزاب، احد، حنین و خیبر در زمان رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و نیز در جنگ‌های زمان حکومت امیرالمؤمنین علیه السلام با ناکثین، مارقین و قاسطین، فضائل قرآنی

و حدیثی ایشان را بیان می‌فرمایند.

در این زیارت اکثر مناسبت‌های غدیریه (که از دهم تا بیست و پنجم ذی حجه می باشد) یاد شده است؛ مانند: حدیث منزلت، آیه تطهیر، آیه ولایت، آیه اکمال و اتمام دین، جریان خیبر، فدک، حق ذوی القربی، لقب امیرالمؤمنین علیه السلام و ... که جهت آشنایی بیشتر با این معارف به کتاب‌های ستاد غدیریه مراجعه شود^۱.

در این زیارت، مخالفین امیرالمؤمنین علیه السلام به صورت ویژه مورد سرزنش واقع شده‌اند؛ مثلاً می‌فرمایند: «خدا لعنت کند کسی که حق تو را برد^۲». «خدا لعنت کند کسی که با تو دشمنی کرد^۳»، «خدا لعنت کند کسی را که شخص دیگری مساوی تو قرار داد، شخصی را که خدا ولایت تو را بر او واجب کرد^۴». «خدا لعنت کند کسی را که نسبت به غم و اندوه تو دیده برهم نهاد

۱. مانند کتاب «علی آفتاب ملکوت»، «ماه ولایت»، «تقویم ایام غدیریه» و «غدیر، برترین پیام آسمانی».

۲. وَالْعَنْ مَنْ غَصَبَ وِلَايَتِكَ حَقَّهُ

۳. فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ سَاوَاكَ بِعَمَّنْ نَاوَاكَ

۴. فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ عَدَلَ بِكَ مِنْ فَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ وِلَايَتِكَ

و بی تفاوت گذشت و علت و عاملش را انکار نکرد و یا بر ضد تو به دست و زبان کمک کرد و یا از یاریات دست کشید و یا از جهاد نمودن به همراه تو، کناره‌گیری کرد و یا فضل و برتری تو را کوچک شمرد^۱». «خدا لعنت کند کسی را که بعد از جریان غدیر، حق امیرالمؤمنین علیه السلام را غصب کرد»^۲. «خدا لعنت کند اولین شخصی را که به امیرالمؤمنین علیه السلام ظلم روا داشته و پیروان و انصار آن‌ها را نیز (لعنت کند)»^۳. «لعنت خدا بر کسی که اولین ظالم بر آل رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم بود و مانع حق ایشان و غاصب مقام آنان بود»^۴. «خدا لعنت کند هرکسی را که پیرو سنت و روش آنان است»^۵. «و دشمن تو دشمن خدا و انکارکننده رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم است»^۶.

۱. وَ عَلَىٰ مَنْ رَضِيَ بِمَا سَاءَ لَهُ وَ لَمْ يَكْرَهُهُ، وَ أَعْمَصَ عَيْنَهُ وَ لَمْ يُنْكِرْ، أَوْ أَعَانَ عَلَيْهِ يَدًا أَوْ لِسَانًا، أَوْ قَعَدَ عَنْ نَصْرِكَ، أَوْ خَذَلَ عَنِ الْجِهَادِ مَعَكَ، أَوْ غَمَظَ فَطَنَكَ.
۲. وَ أَنْكَرَ عَهْدَهُ، وَ جَحَدَهُ بَعْدَ الْبَيْعَةِ، وَ الْإِفْرَارَ بِالْوَالِيَةِ لَهُ يَوْمَ أَكْمَلْتَ لَهُ الدِّينَ
۳. اللَّهُمَّ الْعَنْ أَوَّلَ ظَالِمٍ ظَلَمَ آلَ مُحَمَّدٍ، وَ مَا يَجْعَلُهُمْ خُفُوفَهُمْ
۴. اللَّهُمَّ خُصِّصْ أَوَّلَ ظَالِمٍ وَ غَاصِبٍ لِآلِ مُحَمَّدٍ بِاللَّعْنِ
۵. وَ كُلِّ مُشْتَبِيٍّ بِمَا سَأَلَ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
۶. وَ عَدُوُّكَ عَدُوُّ اللَّهِ، جَاحِدْ لِرَسُولِ اللَّهِ

ب: دعایی زیبا در زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام در روز غدیر

امام صادق علیه السلام به یکی از یاران خویش فرمودند:

«هر گاه در روز عید غدیر نزد امیرالمؤمنین علیه السلام (در نجف) حاضر بودی، پس بعد از نماز زیارت و دعایی که به تو تعلیم می‌دهم، نزدیک قبر شریف ایشان برو.

و اگر چنانچه در روز غدیر، نتوانستی نزد امیرالمؤمنین علیه السلام حاضر باشی، اما از دور ایشان را زیارت نما و پس از نماز زیارت، با اشاره به سوی حضرتش این دعا را بخوان...»^۱.

این دعا در مفاتیح الجنان نیز آمده است.^۲

هدف اصلی

امام زمان هر عصر، «بابُ الله» و تنها مسیر تقرب به خداست و در این زمان حضرت بقیة الله الأعظم محور و هدف اصلی تمام اعمال، مناسک، تجمعات

۱. «إِذَا كُنْتَ فِي يَوْمِ الْغَدِيرِ فِي مَشْهَدِ مَوْلَانَا أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَادْنُ مِنْ قَبْرِهِ بَعْدَ الصَّلَاةِ وَ

الدُّعَاءِ وَإِنْ كُنْتَ فِي بُعْدٍ فَأَوْمِ إِلَيْهِ بَعْدَ الصَّلَاةِ»، إقبال الأعمال، ج ۱، ص ۴۹۳.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام در روز غدیر.

و زیارات است.

پس باید عصاره و نتیجه‌ی همه‌ی آن‌ها به امام زمان علیه السلام ختم شود؛ به روایت زیر در مورد «زیارت امین الله» دقت کنید:

امام باقر علیه السلام فرمودند:

«هرکه از شیعیان ما این زیارت و دعا را نزد قبر امیرالمؤمنین علیه السلام یا نزد قبر یکی از ائمه بخواند، یقیناً خداوند این زیارت و دعای او را در نامه‌ای از نور بالا برد و مهر رسول خدا حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم را بر آن بزند تا به حضرت قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف تسلیم کنند، سپس صاحبش را به بشارت و درود و کرامت ملاقات نماید **إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى**».

پس بدانیم اعمال مقبول ما خدمت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف می‌رسد پس همه جا به یاد ایشان باشیم و مواظب باشیم که این زیارات و تجمعات و... به مطالبی

۱. «قَالَ الْبَاقِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا قَالَهُ أَحَدٌ مِنْ شِيعَتِنَا عِنْدَ قَبْرِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ أَوْ عِنْدَ قَبْرِ أَحَدٍ مِنَ الْأَيِّمَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ إِلَّا وَقَعَ فِي دَرَجٍ مِنْ نُورٍ وَ طُغِيَ عَلَيْهِ بِطَاعِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ حَتَّى يُسَلَّمَ إِلَى الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَيُلْقَى صَاحِبَهُ بِالْبُشْرَى وَ النَّجْحَةِ وَ الْكَرَامَةِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى»، مصباح المجتهد، ص ۷۳۹.

که مورد رضایت ایشان نیست، آلوده نشود.

چکیده:

در روز عید غدیر، آداب، اعمال و مناسک متعددی برای تکریم و تعظیم این روز نقل شده است که در بین این آداب و اعمال، زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام در نجف بهترین عمل است.

و سیره اهل بیت علیهم السلام نیز چنین بوده که در صورت امکان، در روز غدیر در نجف اشرف نزد امیرالمؤمنین علیه السلام حاضر می شدند.

سؤالات:

۱. در بین مناسک، مهمترین عمل کدام است؟
۲. چند نفر از ائمه توانستند در روز غدیر نزد امیرالمؤمنین علیه السلام در سرزمین نجف حاضر باشند. فقط نام ببرید.
۳. تجمع شیعیان در نجف چه برکاتی خواهد داشت؟

نتیجه کتاب:

خداوند در قرآن می فرماید:

«وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ؛ و مردم را به حج فرا خوان تا پیاده یا سوار بر شتران تکیده از راه‌های دور نزد تو بیایند»^۱

از عبارت «يَأْتُوكَ» در این آیه مشخص می‌شود که مردم برای به جا آوردن مناسک حج، باید نیت کنند که به سمت حجت خدا حرکت کنند و در امتداد آن، باید تجمعات عظیم هر ساله در حج با محوریت امام زمان هر عصر برگزار شود و چون تمامیت حج و باطن حج، لقاء امام است.^۲

پس شیعیان باید تجمعات غدیری در نجف را نیز به نیت حرکت به سمت امام زمان عَلَيْهِ السَّلَام انجام دهند چراکه آن حضرت محور تمامی حرکات و تجمعات و توجهات می‌باشند.

حال که چنین است پس به فرمان خداوند در قرآن در الگو قرار دادن

۱. سوره مبارکه حج، آیه ۲۷.

۲. «عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: تَمَامُ الْحَجِّ لِقَاءُ الْإِمَامِ»، الكافي، ج ۴، ص ۵۴۹.

رسول خدا ﷺ در والاترین پیام آخرین پیامبر خدا که سبب اکمال دین و اتمام نعمت و رضایت الهی است^۱، به پا خیزیم و به فرمان و سیره و سنت رسول خدا ﷺ عمل نماییم که فرمودند: «پیام وصایت امیرالمؤمنین عَلَيْهِ السَّلَامُ را حاضران به غائبان و پدران به فرزندان تا قیامت برسانند» و همچون رسول خدا ﷺ برای رساندن این پیام، کاروانی تشکیل دهیم در کوچه و بازار، در شهر و روستا و در این کشور و هر کجای عالم که هستیم.

و اگر این سیره و سنت رسول خدا را ضمیمه‌ی روایات درس اول و دوم کنیم، به این نتیجه می‌رسیم که باعظمت‌ترین تجمّع تاریخی شیعیان و باشکوه‌ترین کاروان غدیر، شایسته است که در روز غدیر در نجف اشرف برگزار شود و زیارت امیرالمؤمنین، در روز عید غدیر، در سرزمین نجف اشرف مغتنم شمرده شده و این تجمع باشکوه به جهت وفای عهد و پیمان با امام خویش و بیعت با حضرت ولی عصر عَلَيْهِ السَّلَامُ باشد.

۱. «لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ»، سوره مبارکه احزاب، آیه ۲۱.
۲. «الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا»، سوره مبارکه مائده.

بسم الله الرحمن الرحيم

اللهم صل على محمد وآل محمد و عجل فرجهم والعن اعدائهم

سؤالات مسابقه‌ی کتاب روز غدیر نزد امیرالمؤمنین علیه السلام

الف* بنا بر روایت امام صادق علیه السلام، محترم‌ترین و مهم‌ترین روز آفرینش در بین اعیاد اسلامی چه روزی است؟

۱. قربان ۲. غدیر ۳. فطر

ب* در بین اعیاد کدام عید همچون ماه در بین ستارگان می‌درخشد؟

۱. فطر ۲. جمعه ۳. غدیر

ج* در بین اعیاد اسلامی، کدام روز به عنوان «روز اجتماع عظیم» و «تجمع چشمگیر» عنوان شده است؟

۱. فطر ۲. غدیر ۳. جمعه

د* کدام از ائمه توانستند در روز غدیر نزد امیرالمؤمنین در سرزمین نجف حاضر باشند. نام ببرید.

۱. امام سجاد علیه السلام ۲. امام هادی علیه السلام ۳. هر دو گزینه

ه* از اتفاقات مهم عالم در روز هجده ذی الحجه کدام است؟

۱. استقرار کشتی حضرت نوح علیه السلام نجات حضرت ابراهیم علیه السلام از آتش
۲. روز نصب جانشینان پیامبران الهی - روز ناله شیطان و مالیده شدن بینی او بر خاک
۳. گزینه یک و دو

و * کدام شهر است مقرر حکومت امام زمان علیه السلام در عصر ظهور خواهد بود ؟

۱. کربلای معلی ۲. نجف اشرف ۳. مدینه

ز * به فرموده امام صادق علیه السلام ارواح مؤمنین پس از مرگ در کجا محسور می شوند؟

۱. سرزمین وادی السلام نجف اشرف

۲. سرزمین برهوت صحرای سینا

۳. سرزمین عرفات مکه مکرمه

ح * به فرموده امام باقر علیه السلام چرا روز جمعه را به این نام نهادند؟

۱. چون روز عید مسلمین است .

۲. چون در این روز خداوند تمام مخلوقات را جهت پذیرش ولایت رسول خدا و امیرالمؤمنین علیه السلام جمع نمود .

۳. چون روز جمعه روز بزرگاری نماز جمعه می باشد

ط * اهل بیت علیهم السلام در مورد روز غدیر فرمودند: این روز ... و ... است

۱. روز اجتماع عظیم - جمع مشهود

۲. روز تبریک به سادات - جشن و شادی

۳. روز بخشش انگشتر - روز نزول سوره هل اتی

ی * در روایت عبدالله بن حماد، امام صادق علیه السلام خداوند را بابت چه چیزی حمد و ستایش کردند؟

- ۱- حمد و سپاس خدایی را که در میان مردم کسانی را قرار داد که سوی ما می آیند و ما را مدح نموده برای ما شعر می سرایند
- ۲- و خدا را شکر که دشمنان ما را کسانی قرار داد که بر زائران ما خرده گرفته و آن را تهدید به مرگ نموده و عملشان را تقبیح می کنند
- ۳- گزینه یک و دو

ک * به فرموده امام زمان علیه السلام شیعیان چه کاری انجام دهند سعادت دیدار حضرت زودتر نصیبشان می شود؟

۱. اگر رعایت عدالت را بنمایند
۲. اگر قلبشان با هم مجتمع و همدل شوند
۳. در شادی ما شاد و در غم ما اندوهگین باشند

ل * امام امام صادق علیه السلام در مورد عظمت عید غدیر چه فرمودند؟

۱. آیا گمان می کنی خداوند عز وجل روزی محترم تر از غدیر آفریده لا والله لا والله لا والله نه به خدا نه به خدا نه به خدا.
۲. روز غدیر روزی است که خداوند حرمت و احترام آن را بر مردم بزرگ و عظیم قرار داد.
۳. گزینه یک و دو پاسخنامه

پاسخنامه

۷۲

پاسخنامه

گزینه صحیح	سؤال
	الف
	ب
	ج
	د
	هـ
	و
	ز
	ح
	ط
	ی
	ک
	ل

برای شرکت در مسابقه عدد ۱۲ رقمی به دست آمده را تا تاریخ
به سامانه ارسال فرمایید. (از بالا به پایین)
زمان قرعه کشی :